

Kadınların İsteğe Bağlı Kürtaja Bakışları Opinion of Women about Deliberate Abortion

Bülent Çakmak¹, Fulya Zeynep Metin², Asker Zeki Özsoy³, Hatice Yılmaz Doğru⁴

¹ Yrd.Doç.Dr., Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tıp Fakültesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalı, Tokat, Türkiye

² Dr., Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tıp Fakültesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalı, Tokat, Türkiye

³ Yrd.Doç.Dr., Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tıp Fakültesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalı, Tokat, Türkiye

⁴ Yrd.Doç.Dr., Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tıp Fakültesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalı, Tokat, Türkiye

Özet

Amaç: Bu çalışmanın amacı, bölge kadınlarının kürtaja bakışları ve istemli düşük hakkındaki görüşlerinin incelenmesidir.

Gereç ve Yöntem: Çalışma, Mart 2013 - Nisan 2013 tarihleri arasında bir üniversite hastanesine başvuran hasta ve yakınlarından araştırmaya katılmayı kabul eden 500 kadına yüz yüze görüşme tekniği ve anket yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Anket demografik özellikleri tanımlayıcı 6 ve kürtaj hakkındaki tutum ve görüşleri değerlendiren 14 sorudan oluşmaktaydı.

Bulgular: Çalışmaya katılan 500 kadının yaşları 18 ile 75 arasında değişmekte olup; ortalama yaş 31,5±11,9 olarak saptandı. Kadınların 26'sı (%5,2) okur-yazar değilken 109'u (%44,6) üniversite mezunu idi. Çalışmaya katılanların %70,8'i isteğe bağlı kürtaja karşı olduğunu belirtti. İsteğe bağlı kürtaja karşı olduğunu belirtenlerin %53,1'i "dinen yasak olması", %35,3'ü "insan haklarına aykırı olması" ve %7,1'i ise "anne açısından sağlıksız olması" nedeniyle isteğe bağlı kürtaja karşı olduklarını bildirdi. Kürtajın yasaklanması konusunda, katılımcıların %82,4'ü gerekli durumlarda kürtajın yapılabilmesi gerektiğini, %9,6'sı tamamen yasaklanması gerektiğini, %8'i ise hiçbir şekilde yasaklanmaması gerektiğini belirtti.

Sonuç: Katılımcıların büyük bir kısmı isteğe bağlı kürtaja olumsuz yönde baktıklarını belirtse de, zorunluluk durumlarında kürtajın yapılabilmesi gerekliliğini bildirmiştir. Sonuç olarak; kürtaj gibi halk sağlığını etkileyebilecek durumlarda yasal düzenlemeler yapılırken toplumun konuya bakış açısının da değerlendirilmesi gerektiğinin yararlı olacağı kanaatindeyiz.

Anahtar Kelimeler: Bakış açısı, isteğe bağlı kürtaj, kadın.

Abstract

Objective: The aim of the study is to determine the views' of women in our region on optional abortion.

Material and Method: Study was designed at our university hospital between March 2013 - April 2013 by the method of face to face interviews with 500 women who applied to hospital as patient or relatives of patients. Poll was consisted 6 questions which were about demographic characteristics and 14 questions which were about evaluating the opinions and attitudes about abortion.

Results: Age of women who contributed to the study was changing between 18 and 75 with the mean age of 31.5±11.9. 26 of women (5.2%) were not literate, while 109 (44.6%) were college graduates. Stated that 70.8% of women against optional abortion. Among the reasons against abortion on request were; 53.1% of women "to be religiously forbidden", 35.3% are "contrary to human rights" and 7.1% "to be unhealthy for the mother" respectively. About the prohibition of abortion, 82.4% of women said that "abortion can be made if necessary", 9.6% "should be banned completely" and 8% "in no way, should not be banned".

Conclusion: A large number of respondents reported that they look negatively optional abortion in the case of medical necessity stated the need to perform the abortion. As a result, during the legal arrangements done about situations that may affect public health, such as abortion regulations, we believe it would be useful perspective on the issue of the society must be assessed.

Key words: Deliberate abortion, women, opinion.

Kabul Tarihi: 08.02.2015

Giriş

Gebelik kürtaşı; rahim içine yerleşmiş olan gebeliğin kadının kendi isteğiyle veya tıbbi zorunluluk nedeniyle yazılı onay alınarak çeşitli yöntemlerle hekim tarafından sona erdirilmesi işlemidir. Bununla ilişkili olarak; isteyerek düşük, Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından fetusun uterus dışında yaşama yeteneği kazanmadan, herhangi bir nedenle gebeliğin sonlanması olarak ifade edilmektedir (1). Kürtaşların görülme sıklığı; ülkelere ve ülkelerin sosyal, kültürel, ekonomik seviyelerine paralel olarak değişmektedir (1,2).

İsteğe bağlı kürtaş, eskiden aile planlaması yöntemi olarak kullanılmakta iken günümüzde etkili aile planlaması yöntemlerinin olması nedeniyle bu amaçla uygulanmamaktadır. Ancak günümüzde her beş kadından birinin yaşamı boyunca bir ya da daha fazla isteyerek düşük girişimine maruz kaldığı ve her yıl 40 milyon düşük girişiminin olduğu bildirilmektedir (3). Dünyada istemli düşük için her ülkenin kendine özgü kural ve uygulamaları mevcuttur. Türkiye’de aile planlaması hizmetlerini düzenleyen ikinci yasa 1983 yılında yeniden düzenlenmiş, 2827 sayılı “Nüfus Planlaması Hakkında Kanun”un 5. maddesi “Gebeliğin onuncu haftası doluncaya kadar annenin sağlığı açısından tıbbi sakınca olmadığı takdirde istek üzerine rahim tahliye edilir” şeklinde ifade edilmektedir. Bu yasaya göre 10 haftaya kadar olan isteğe bağlı düşükler eşlerin rızasıyla uzman veya denetiminde eğitimli hekimler tarafından yapılabilmektedir. Bu sayede istenmeyen doğumları ve uygun sağlık koşullarının olmadığı ortamlarda veya genellikle kadının kendi müdahalesiyle yapılan düşüklerle bağlı meydana gelen anne ölümlerini azaltmak amaçlanmaktadır.

Her ne kadar yasal kurallar ve uygulamalar çerçevesinde kürtaş uygulanabilir olsa da; sosyokültürel, ahlaki, felsefi ve dini yönden halen tartışmalı konular arasındadır. Asıl tartışma konusu olan iki ana unsurdan ilki, “fetusun yaşam hakkı”, diğeri ise “kadının kendi vücudu ile ilgili karar verme hakkı”dır (4). Tüm bu tartışmalar çevresinde belki de asıl üzerinde durulması ve fikrine başvurulması gerekenler kadınlardır. Özellikle son günlerde ülkemizde kürtaş yasası ve bununla ilgili tartışmalar

sürerken kadınların bu konu hakkındaki görüşlerinin medikal disiplinler yaklaşımında incelenmesi çok yararlı olabilir ve aynı zamanda yasal uygulamalar konusunda yol gösterici olabilir. Bunlardan dolayı bu çalışmada, bölgemizdeki kadınların istemli kürtaşa bakışları ve istemli kürtaş tutumlarını incelemek amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntem

Bir Üniversitesi Araştırma Hastanesi’ne Mart 2013 - Nisan 2013 tarihleri arasında herhangi bir nedenle başvuran ve araştırmaya dahil olmayı kabul eden 18 yaş üstü 500 kadın çalışmaya alındı. Katılımcılara sosyo-demografik özelliklerini tanımlayıcı 6 ve kürtaş hakkındaki tutum ve görüşlerini değerlendiren 14 olmak üzere toplam 20 sorudan oluşan bir anket formu yüz yüze görüşme tekniğiyle dolduruldu. Çalışmaya başlamadan önce üniversite etik kurulundan onay alındı. Elde edilen veriler SPSS 18,0 istatistik programı kullanılarak ki-kare ve Fishers exact testleri kullanılarak istatistiksel analiz yapıldı. $p < 0.05$ istatistiksel olarak anlamlı kabul edildi. Değerler ortalama±standart sapma ve n (%) şeklinde verildi.

Bulgular

Katılımcıların yaş ortalaması 31.5 ± 11.9 (min:18, max:75) idi. Kadınların 26 (%5,2)’sı okur-yazar değilken, 141 (%28,2)’i ilköğretim mezunu, 15 (%3)’i lisede öğrenci, 48 (%9,6)’i lise mezunu, 161 (%32,2)’i üniversitede öğrenci, 109 (%21,8)’u üniversite mezunu idi (tablo 1). Katılımcılardan meslek sahibi olanların oranı %25,2 iken, %74,8’i çalışmıyordu. Medeni durum olarak %55,4’ü evli, %44,6’sı bekar idi. İsteğe bağlı kürtaşla ilgili “hangi ifade size daha yakın” sorusuna katılımcıların %18,6 (n:93)’sı “doğal bir hak”, %67,8 (n:339) “sadece sağlık açısından tehlikeli durumlarda yapılmalı” ve %13,6 (n:68)’sı ise “kesinlikle yapılmamalı” cevabını verdi. Kadınların %70,8 (n:354)’i isteğe bağlı kürtaşa karşı olduğunu belirtti. İsteğe bağlı kürtaşa karşı olduğunu belirten kadınların %53,1’i “dinen yasak olması”, %35,3’ü “insan haklarına aykırı olması” ve %7,1’i “anne açısından sağlıksız olması” seçeneğini kürtaşa karşı olma nedeni olarak bildirdi (tablo 2).

Tablo 1. Katılımcıların öğrenim durumu

Öğrenim Durumu	Sayı (n)	Yüzde (%)
Okur-yazar değil	26	5.2
İlköğretim	141	28.2
Lise-öğrenci	15	3.0
Lise-mezun	48	9.6
Üniversite-öğrenci	161	32.2
Üniversite-mezun	109	21.8

Tablo 2. Katılımcıların isteğe bağlı kürtaja karşı olma nedenleri

Kürtaja karşı olma nedenleri	n	%
Dinen yasak olduğu için	188	53.1
İnsan haklarına aykırı (bebek açısından)	125	35.3
Anne açısından sağlıksız	25	7.1
Diğer	16	4.5

Sosyal endikasyonlardan isteğe bağlı kürtaj nedenlerini araştıran sorulardan “evli çiftin daha fazla çocuk istememesi durumunda kürtajı onaylıyor musunuz?” sorusuna katılımcıların %18,8’i “evet” yanıtını verirken; %70,4’ü “hayır” ve %10,8’i “kararsızım” yanıtını verdi.

“Evlilik dışı durumlarda kürtajı onaylıyor musunuz?” sorusuna %29,2’si “evet” ve “maddi yetersizlikler nedeniyle isteğe bağlı kürtaj yapılabilir mi?” sorusuna ise katılımcıların %14,4’ü “evet”, %73,8’i “hayır” cevabını verdi (tablo 3).

Tablo 3. Katılımcıların isteğe bağlı kürtaj nedenlerine bakışları

	Evet n (%)	Hayır n (%)	Kararsızım n (%)
Evli çiftin daha fazla çocuk istememesi durumunda kürtajı onaylıyor musunuz?	94 (18.8)	352 (70.4)	54 (10.8)
Evlilik dışı durumlarda kürtajı onaylıyor musunuz?	146 (29.2)	248 (49.6)	106 (21.2)
Maddi yetersizlikler nedeniyle isteğe bağlı kürtaj yapılabilir mi?	72 (14.4)	369 (73.8)	59 (11.8)

Katılımcılara yöneltilen daha önce kürtaj olup olmadıkları sorusuna 96 (%19,2)’si evet cevabını verirken, 404 (%80,8)’ü hayır cevabını verdi. Kürtaj olan kadınlara işlemin nedenleri sorulduğunda; %26’ı “istenmeyen gebelik”, %37,5’i “sağlık problemleri nedeniyle”, %9,4’ü “bebeğinin özürlü olacağını söylenmesi” ve %27,1’i ise “diğer” olarak cevap verdi. Kürtaj yaptıranların “Sağlık sorunu olmayan durumlarda isteğe bağlı kürtaj yapılabilir mi?” sorusuna %38,5’i “evet”, %61,5’i “hayır” cevabını verirken bu oran kürtaj yaptırmayanlarda sırasıyla %27 ve %73 olarak tespit edildi (p=0.025). Kürtaj olanların “evli çiftin daha fazla

çocuk istememesi durumunda kürtajı onaylıyor musunuz?” sorusuna ise %37,5’i “evet” derken bu oran kürtaj yaptırmayanlarda %14,4 olarak saptandı (p<0.001). Katılımcılardan kürtaj olanlardan %39,6’sı evlilik dışı durumlarda kürtajı onaylarken kürtaj olmayanlarda ise bu oran %26,7 olarak tespit edildi (p=0.042). Kadınların 450 (%90)’si kürtajın doğum kontrol yöntemi olmadığını bildirirken; %2,6’sı doğum yöntemi olarak uygulanabileceğini ve %7,4’ü ise konuyla ilgili bilgi sahibi olmadığını belirtti.

Kanun bazında kürtajın yasak konusunda katılımcıların 48 (%9,6)’i “tamamen

yasaklanmalı”, 412 (%82,4)’si “gerekli durumlarda yapılabilir” ve 40 (%8)’i “hiçbir şekilde yasaklanmamalı” cevabını verdi. İsteğe bağlı kürtaja “hayır” cevabını veren 354 katılımcının yasaklanması konusundaki görüşleri ise; %13 “tamamen yasaklanmalı”, %86,4’ü “gerekli durumlarda yapılabilir” ve %0,6’sı ise “hiçbir şekilde yasaklanmamalı” şeklinde idi.

Tartışma

Çalışmada, katılımcıların %18,6’sı kürtajı “doğal bir hak” olarak tanımlamış olup, %70,8’i ise isteğe bağlı kürtaja karşı olduklarını bildirmişlerdir. Bununla birlikte kanuni düzenleme ile kürtajın yasaklanması konusunda ise sadece %9,6’sı tamamen yasaklanması gerektiğini bildirmiştir. Görülmektedir ki; isteğe bağlı kürtaja katılımcıların büyük bir kısmı karşı olduğunu bildirmekle birlikte tamamen yasaklanması konusuna ise katılımcıların %9,6’lık kısmı olumlu bakmaktadır. Bu konu ile ilgili Baykan ve arkadaşlarının yaptığı bir çalışmada, kadınların düşüğe bakış açıları manevi, ahlaki ve sosyal açıdan değerlendirildiğinde, çoğunluğunun gebeliğin isteyerek sonlandırılmasının uygun olmadığı düşüncesinde oldukları bildirmişlerdir. Buna rağmen; kadınlar aynı zamanda doğurganlığa karar vermenin kadının doğal hakkı olduğunu ve devletin gebeliğin sonlandırılmasına müdahale etmemesi gerektiğini de belirtmişlerdir (5).

Bilgin ve arkadaşlarının yaptığı ve isteğe bağlı düşük konusunda üniversite öğrencilerinin görüşlerinin değerlendirildiği bir çalışmada, öğrencilerin isteyerek düşüğü bir aile planlaması yöntemi olarak görmedikleri, sağlığa zararlı olduğunu bildikleri ve isteyerek düşüğe karşı olma eğiliminde olmakla beraber serbest olmasını istedikleri bildirilmiştir (6). Yapılan çalışmada ise katılımcıların %90’ı kürtajın bir doğum kontrolü yöntemi olmadığını bildirmiştir. Bununla birlikte kürtaja karşı olan katılımcıların %53,1’i “dinen yasak olması” ve yalnızca %7,1’i ise “anne açısından sağlıksız olması” nedeniyle karşı olduklarını belirtmişlerdir. İsteğe bağlı kürtaja bakışta, daha önce kürtaj olanların sosyal endikasyonlar nedeniyle örneğin; fazla çocuk, maddi yetersizlikler gibi durumlarda kürtaj olunmasına daha liberal baktıkları da dikkati çekmektedir.

Kadınlarda istemli kürtaj öncesi sorumluluk duygusunun yoğun olduğu ve büyük kısmının

dini ve ahlaki kaygılardan dolayı suçluluk duygusu yaşadığı (7,8), ancak suçluluk, korku, kızgınlık, pişmanlık, ızdırıp, utanma ve kayıp duyguları olmasına rağmen kadınların %70’inin kürtaj kararını değiştirmedikleri de görülmüştür (9). Doğaner ve arkadaşlarının yaptığı çalışmada, olası bir istenmeyen gebelik durumunda kadınların yarısı günah olduğu için bebeği aldirmayacaklarını ifade etmişlerdir (10). Çalışmada da, kürtaja karşı olan katılımcıların bu görüşlerinin nedeninin büyük oranda (%53,1) dini sebeplere bağlı olduğu görülmektedir. Bununla birlikte; kanuni olarak yasaklanma hususunda kürtaja karşı olan katılımcıların %86,4’ü tamamen yasaklanmayıp “gerekli durumlarda yapılabilir” yanıtını vermiştir.

İsteğe bağlı kürtaj için başvuran kadınlarda, yasal istemli düşüğe başvurma nedenlerinin incelendiği bir çalışmada, yeterli çocuk sayısına sahip olduğunu düşünme (%33,3) ilk sırada yer almakta idi. Bunu sırasıyla, ekonomik nedenler (%20,5), yaşı küçük çocuğunun olması (%15,4), teratojen maruziyeti (%11,5), kendi isteği (%9), evlilik dışı ilişki (%3,8), çalışıyor olması (%2,6), önceki gebeliğinin zor geçmesi (%1,3), kronik hastalığının varlığı (%1,3) ve eşinin isteği (%1,3) takip etmekte idi (11). Çalışmada kürtaj öyküsü olanların kürtaj yaptırma nedenleri arasında ise ilk sırada “sağlık problemleri nedeni” (%37,5) ve sırasıyla “istenmeyen gebelik” (%26), “bebeğinin özürlü olacağı söylenmesi” 36 (%9,4) şeklindeydi. Türkiye Nüfus Sağlığı Araştırmaları (TNSA) 2008 yılı verilerine göre Türkiye’deki kadınların beşte biri kendiliğinden düşük ve %22’si de isteyerek düşük yapmıştır (12). Ülkemizde son 5 yıl içerisinde evli, 15-49 yaş arası kadınlarda isteğe bağlı düşük oranı %10’dur (12). İsteyerek düşüklere işlemin yapıldığı ortamın sağlık koşulları, düşük öncesi ve sonrası bakım yeterli olmadığı durumlarda kadınlarda fiziksel sağlık problemleri olabileceği gibi dinsel inançlar, sosyal ve kültürel yapının etkisiyle kadınlarda isteğe bağlı kürtaj sonrası psikolojik travmanın da olabileceği unutulmamalıdır. Özellikle kürtajın yasal olmadığı durumlarda kadınlarda meydana gelen psikolojik travmanın daha ağır olduğu görülmüştür (13).

Sonuç

Sonuç olarak; katılımcıların büyük bir kısmı isteğe bağlı kürtaja olumsuz yönde baktıklarını bildirmekle birlikte, benzer oranda da zorunluluk durumunda kürtajın yapılabilmesi gerekliliğini

bildirmiştir. Sonuç olarak; kürtaj gibi halk sağlığını etkileyebilecek durumlarda yasal düzenlemeler yapılırken toplum temelli çalışmalarla kadınların konuya bakış açılarının ve yasaklanması durumunda sağlıksız koşullarda yapılacak kürtajın doğuracağı olumsuz tıbbi sonuçların da değerlendirilmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir..

Kaynaklar

1. WHO: Abortion Policies: A Global Review. (WHO/RHT/97/20), Geneva, 1997.
2. Coşkun A, Tekin N. Doğum sayısı, gebelik yaşı ve aralığının ana ve çocuk sağlığına olan etkisi. II. Ulusal Hemşirelik Kongresi Bildirileri, İzmir, 1990.
3. Dünya Sağlık Örgütü. Dünya Sağlık Raporu 1998. Cenevre; 1998 (Çeviri ed. Metin B, Akın A, Güngör İ. Ankara; 1998).
4. Gelegen DG. Tartışma: Kürtaj: cinayet süsü verilmiş bir intihar mı? Fe Dergi 2011;3:65-71.
5. Baykan Z, Çetinkaya F, Naçar M, Poyrazoğlu S. 18-49 yaş evli kadınların istemli düşüğe bakış açıları, halk sağlığı etkinlikleri - HASUDER 15. Ulusal Halk Sağlığı Kongresi, Bursa, 2012.
6. Bilgin NÇ, Tunç GÇ, Kaya FG, Kılıç M, Potur DÇ, Aydınoglu N. Üniversite öğrencilerinin isteyerek düşüğe yönelik bilgi ve tutumlarının değerlendirilmesi, Halk Sağlığı Etkinlikleri - HASUDER, 15. Ulusal Halk Sağlığı Kongresi, Bursa, 2012.
7. Kero A, Lalos A. Ambivalence, a logical response to legal abortion: a prospective study among women and men. J Psychosom Obstet Gynaecol 2000;21(2):81-91.

8. Kero A, Högberg U, Lalos A. Legal abortion: a painful necessity. Soc Sci Med 2001;53(11):1481-90.
9. Gülnar D, Sunay D, Çaylan A. Risk factors related with postpartum depression. Türkiye Klinikleri J Gynecol Obst 2010;20(3):141-8.
10. Doğaner G, Bilgiç D, Doğaner A, Umut ÜF, Kürk H, Çelik E. 15 - 49 yaş kadınların acil kontrasepsiyona ilişkin bilgi ve tutumları. DEUHYO ED 2011;4(4):159-64.
11. Yıkılkan H, Dilbaz B, Kestel Z. Aile planlaması polikliniğine yasal tahliye istemiyle başvuran hastaların değerlendirilmesi. Smyrna Tıp Dergisi 2012;2:10-4.
12. Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü. Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması 2008. Hacettepe Üniversitesi Hastaneleri Basımevi, Ankara, 2009.
13. Şahin S, Cevahir R, Sözeri C. The evaluation of the women applying for deliberate abortion to the Sakarya Maternal and Child Care Hospital. Fırat Sağlık Hizm Derg. 2006;1(1):17-32.

İletişim:

Dr. Bülent Çakmak
Gaziosmanpaşa Üniversitesi Tıp Fakültesi
Kadın Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalı
Ali Şevki Erek Yerleşkesi, 60100, Merkez,
Tokat, Türkiye
Tel: +90.533.5726978
Fax: +90.356.2122142
E-mail: drbulentcakmak@hotmail.com